

מראי מקומות - יומא

עב:

כהונה, כתב המהרש"א שכיון שכתוב 'יקרה היא מפנינים', שתורה יקרה היא מכהן גדול שיש עליו פנינים בציץ, הרי שכתר תורה עולה על כתר כהונה.

ו. זכה נעשית לו זיר לא זכה זרה הימנו פירש רש"י, זכה ללמוד לשמה ולקיימה, לא זכה, זרה הימנו, משתכחת ממנו. וכתב המהרש"א, שהטעם שפירש רש"י רק לגבי תורה ולא לענין כהונה ומלוכה, משום שבכהונה ומלכות פשוט הוא מה שנעשה זרה הימנו, שבמלוכה מצינו בשלמה שירד מן המלכות, ובכהונה מצינו שהכהנים נגאלו מן הכהונה. ורק לגבי תורה, שאמרו כתר תורה מונחת בקרן זוית כל הרוצה יבא ויטול, הוקשה לרש"י מה הפירוש זרה ממנו. ולזה פירש שמשתכחת ממנו. עוד כתב שמה שנעשה סם המות הוא קיום של זרה, שהוא כמו 'זרא' שכתוב במדבר (י"א ט), שהוא כמו חרב.

ז. חבל על דלית ליה דרתא ותרעא לדרתיה עביד הקשה השפת אמת, מאחר והתורה היא השער ליראה, כמו שפירש רש"י, מדוע חבל על הלומד תורה, הרי ודאי צריך ללמוד קודם שיבא לידי יראת שמים. ותיקן, שהכוונה היא, שמי שבסופו אינו בא על ידי התורה לידי יראה, למה לו התורה. אולם ברש"י מבואר, שצריך להקדים את היראת שמים. וראה בחתם סופר בשבת (לא) שהקשה על הסוגיא שם שהביאו מימרא זו, וגם מימרא שמשמע להיפך שהיראה היא השער להתורה, עיין שם, ועיין עוד במדרגת האדם בהקדמתו מה שכתב ביישוב סתירה זו.

ח. רוקם מעשה מחט לפיכך פרצוף אחד חושב מעשרה אורג לפיכך שני פרצופות פירש רש"י, שרוקם הוא כצורתו מכאן כך צורתו מכאן. אבל חושב יש לו שתי קירות, ושתי צורות על שתי קירותיה, ואין דומות זו לזו. אבל הרמב"ם (כלי המקדש ח', ט"ו) פירש בענין אחר, שכל מקום שנאמר מעשה רוקם, היינו שיהיו הצורות נראות רק מצד אחד, בפני האריג. אבל כשכתוב 'מעשה חושב', היינו שתהיה הצורת נראית משני צדדים, פנים ואחור.

ט. יכול יהא בנו של משוח מלחמה משמש תחתיו וכו' הרדב"ז (על הרמב"ם כלי המקדש ד', כ"א) פירש דין זה, שבן המשוח מלחמה אינו משמש תחתיו, לפי שבשאר שררות, אף שאינו כאביו ממש, אין קפידא, אבל משוח מלחמה, שצריך לחזק את לב העם לקראת המלחמה, לא רצו שתהא שררה זו ירושה, אלא הכל לפי מה שהוא צורך השעה.

א. את בגדי השרד לשרת בקודש

רש"י על התורה (שמות ל"ה, י"ט, ול"א, י') פירש, לכסות הארון והשלחן והמנורה והמזבחות בשעת סילוק מסעות. והרמב"ן (שמות ל"א, י') הקשה עליו מהמבואר בסוגייתנו שבגדי כהונה הם, ולא בגדי כיסוי. והוא פירש שבגדי השרד היינו בגדי הכהן גדול, שלשון שרד היינו מלשון שריד, דהיינו המיוחדים לאחד שבעם. ובישוב פירוש רש"י מקושיית הרמב"ן, כתב השיח יצחק, שסוגייתנו סוברת ש'בגדי השרד' נאמרו על כל הבגדים, אלא שחזר ופרט את בגדי כהונה בפני עצמם, נמצא שמה שאמרו 'אלמלא בגדי כהונה' וכו', הכוונה רק לחלק של 'בגדי השרד' הכתובים בפסוק.

ב. אלמלא בגדי כהונה לא נשתייר

משונאיהן של תלמידי חכמים וכו'

פירש רש"י, שעל ידם מקריבין הקרבנות המכפרין על ישראל. והקשה הרש"ש, מדוע לא פירש כפשוטו, שבגדי הכהונה עצמן מכפרין, וכפי שמשמע בערכין (טו) שהבגדים עצמם מכפרים, והניח בקושיא. ואכן כך פירש רבינו חננאל, בגדי הכהונה מכפרין על עוונות ישראל. וכתב השיח יצחק, שרש"י לא פירש כן: א. משום שעיקר הכפרה שבהם הוא מפני הקרבנות שמקריבין בהם. ב. שעל הבגדים עצמן אין שייך לומר 'לא נשתייר משונאיהן של' וכו', שהרי יש קרבנות שמכפרין, ועל כרחך מדובר על הקרבנות עצמן, שהם עיקר הכפרה.

ג. לא נצרכה אלא לבית יד שלהם

כתב הרמב"ם (כלי המקדש ט', ג') שלא היה למעיל בית יד. והשיג עליו הראב"ד, מנין לו זה. וכתב האור שמח (שם) שמסוגייתנו שאמרו שמעשה המחט שהיה בבגדי כהונה היה רק כדי לחבר את הבית יד שלהם. ובצווי עשיית הבגדים, לא נאמר מעשה אורג אלא במעיל, ומזה למד הרמב"ם שבמעיל לא היה אלא מעשה אורג, ולא היה לה בית יד.

ד. שלשה זירים הן של מזבח ושל ארון ושל שלחן וכו'

כתב המהרש"א, ששלשה זירין אלו הם כנגד שלשת הכתרים ששינו באבות (ד', י"ג), כתר כהונה כתר מלכות וכתר תורה. וכנגד כתר שם טוב העולה על גביהן, הוא ענין היראת שמים שהכל צריכין לו.

ה. שמא תאמר פחות הוא תלמוד לומר בי מלכים ימלוכו

פירש רש"י, וגדול הממליך מן המלך, וכיון שהתורה אמרה פסוק זו, הרי שכתר תורה עולה על כתר מלוכה. ולענין כתר